

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาวรรณกรรมนิทานจักรววงศ์ฯ ของไทยตามแนวคิดชนวิทยา โดยการนำทฤษฎีโครงสร้างนิทานของวลาดีมีร์ พรอพพ์ นักคติชนวิทยาชาวรัสเซีย มาวิเคราะห์ เพื่อหาโครงสร้างหลักของนิทานไทย โดยนำวรรณกรรมนิทานจักรววงศ์ฯ ของทุกภาคมาเป็น ข้อมูลในการศึกษา

ในการวิเคราะห์โครงสร้างวรรณกรรมนิทานจักรว วงศ์ฯ ของไทย ผู้วิจัยได้แบ่งโครง เรื่องของวรรณกรรมนิทานจักรว วงศ์ฯ ของไทย ออกเป็น ๓ โครงเรื่อง คือ โครงเรื่องแบบที่ ๑ เรื่องเริ่มที่ตัวละครวัยเด็ก โครงเรื่องแบบที่ ๒ เรื่องเริ่มที่ตัวละครวัยหนุ่ม และโครงเรื่องแบบที่ ๓ เรื่องเริ่มที่ตัวเอกมีภรรยาอยู่แล้ว ซึ่งแต่ละโครงเรื่องก็แบ่งย่อยออกได้เป็น ๓ ตอน ทั้งนี้โครง เรื่องแต่ละแบบก็จะมีตอนที่ซ้ำกัน คือ ตอนวัยเด็ก ตอนได้นาง ตอนได้นางครั้งที่สอง และตอน กลับเมือง และเมื่อนำทั้ง ๔ ตอนมารวมกัน ทำให้เราสามารถวิเคราะห์โครงสร้างหลักของ วรรณกรรมนิทานได้ทั้งในระดับภาค และระดับประเทศ

ผู้วิจัยได้พบว่า วรรณกรรมนิทานไทยแต่ละภาค มีโครงสร้างหลักที่กำหนดลำดับ พฤติกรรมและการดำเนินเรื่องของนิทาน และเมื่อนำโครงสร้างหลักของนิทานแต่ละภาคมา เปรียบเทียบกัน ผู้วิจัยก็ได้สรุปโครงสร้างหลัก หรือ “ไวยากรณ์” ของนิทานไทยโดยรวม ซึ่งเรา สามารถกำหนดลำดับพฤติกรรมของตัวละครได้ดังนี้ ในตอนวัยเด็ก ซึ่งถือเป็นตอนต้นของ นิทาน วรรณกรรมนิทานจักรว วงศ์ฯ ของทุกภาค จะมีการลำดับพฤติกรรมที่แทบจะเรียกได้ว่า เหมือนกัน คือ มีพฤติกรรมการอิจฉาริษยา ตัวโกง ตัวเอกออกเดินทางจากบ้าน ได้พบกับผู้ช่วย เหลือ ยกเว้นวรรณกรรมนิทานของภาคใต้ที่จะไม่พบการอิจฉาริษยา

ต่อมาเรื่องจะดำเนินไปถึงตอนได้นาง ซึ่งวิธีการได้นางอาจแตกต่างกันไป ทั้งนี้ตัวเอก อาจจะต้องต่อสู้กับตัวโกงก่อนจึงได้นาง หรือต้องทดสอบความสามารถก่อนจึงจะได้นาง ทำให้ สามารถแบ่งการลำดับพฤติกรรมการได้นางเป็น ๕ แบบ คือ แบบที่ ๑ ได้นางก่อนแล้วจึงต่อสู้ที่ หลัง แบบที่ ๒ ได้นางก่อนแล้วจึงทดสอบความสามารถ แล้วจึงได้นางเพราะได้รับการยอมรับ แบบที่ ๓ ต่อสู้ก่อนแล้วได้นาง แบบที่ ๔ ทดสอบความสามารถก่อนแล้วได้นาง แบบที่ ๕ ตัวเอก ไม่ต้องต่อสู้และไม่ต้องทดสอบความสามารถ การได้นางนั้นตัวเอกมักได้นางระหว่างการเดิน ทาง เนื่องจากมีตัวโกงมากลั่นแกล้ง ทำให้ต้องเดินทางจากเมือง แล้วจึงได้พบนาง ซึ่ง

วรรณกรรมนิทานของทุกภาคจะมีการได้นางในลักษณะดังที่กล่าวมา และถือได้ว่า การได้นางนี้เป็นแก่นของนิทานจักรวาลต่างๆของไทย

ส่วนตอนกลับเมืองของทุกภาคนั้น พบว่าจะมีลักษณะที่คล้ายๆกัน คือตัวเอกอาจต้องสู้รบกับตัวโกง แล้วอาจได้นางอีกครั้ง หรือตัวเอกไม่ต้องสู้รบกับตัวโกง เมื่อปัญหาต่างๆคลี่คลาย ตัวเอกเดินทางกลับบ้าน และจัดพิธีอภิเษกสมรส แล้วขึ้นครองราชย์สืบต่อไปอย่างมีความสุข

ดังนั้น เราจึงอาจสรุปได้ว่า วรรณกรรมนิทานไทยประเภทจักรวาลต่างๆ ก็มีโครงสร้างหลักที่กำหนดการดำเนินเรื่องของนิทานไทย เช่นเดียวกับที่พรอเพ็คค้นพบโครงสร้างหลักของนิทานรัสเซีย เมื่อได้นำโครงสร้างหลักของวรรณกรรมนิทานจักรวาลต่างๆของไทยมาเปรียบเทียบกับโครงสร้างหลักของนิทานมหัศจรรย์ของรัสเซีย พบว่า ในตอนวัยเด็กของนิทานไทยจะพบพฤติกรรมการอิจฉาริษา (ฉ) ตัวโกง (A) ผู้ช่วยเหลือ (D) และตัวเอกเดินทางออกจากบ้าน (↑) ซึ่งต่างจากนิทานรัสเซีย ตรงที่ นิทานของไทย จะมีการอิจฉาริษา ในขณะที่นิทานรัสเซีย จะพบพฤติกรรมการห้าม (γ) การฝ่าฝืนข้อห้าม (δ) ตัวโกง (A) ความโชคร้ายต่างๆ (B) ตัวเอกออกเดินทาง (↑)

ในตอนกลางของเรื่องซึ่งตรงกับตอนได้นางของไทย จะเน้นพฤติกรรมการได้นาง(W) การต่อสู้ (H-I) และการทดสอบความสามารถ (M-N) ซึ่งการได้นางของนิทานไทยจะมีถึง ๕ แบบ ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สำหรับนิทานรัสเซียก็เน้นที่พฤติกรรม การต่อสู้ (H-I) และการทดสอบความสามารถ (M-N) เช่นกัน แต่สำหรับการได้นางอาจจะไม่เน้นมากนัก เพราะการได้นาง จะไปปรากฏในตอนจบของเรื่อง

สำหรับตอนจบของนิทานไทย มักจะพบพฤติกรรมการต่อสู้ (H-I)อีกครั้ง แล้วตัวเอกอาจได้นางอีก ส่วนนิทานรัสเซีย มักจะพบพฤติกรรมตัวโกงถูกเปิดโปง (Q,Ex) และถูกลงโทษ (U) ตัวเอกแต่งงาน (W) ไม่พบการต่อสู้ระหว่างตัวเอกและตัวโกงเหมือนในนิทานไทย

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมในนิทานไทย ผู้วิจัยพบว่า มีพฤติกรรมจำนวนหนึ่งที่พบในนิทานจักรวาลต่างๆของไทย เพิ่มเติมจาก พฤติกรรมที่พบในนิทานของรัสเซีย คือ การอิจฉาริษา การปลัดพราง ตัวเอกไปเรียนวิชากับพระฤาษี ตัวเอกออกบวช และตัวเอกได้พบกับพี่น้องด้วยการแผลงศร และยังมีพฤติกรรมที่แม้ว่าจะมีในนิทานรัสเซีย แต่ก็มีความละเอียดที่แยกย่อยออกไปอีกที่ต่างจากนิทานรัสเซีย คือ พฤติกรรมของตัวโกง ผู้ช่วยเหลือ และวิธีการได้รับชัยชนะ และการแต่งงาน โดยเฉพาะการแต่งงาน หรือการได้นาง ที่ถือเป็นแก่นของนิทานไทยนั้น

มีความน่าสนใจ กล่าวคือ การได้นางของตัวเอกอาจจะได้นางด้วยวิธีการลักลอบเข้าหา หรือ ได้นางระหว่างการเดินทาง

จากการศึกษาวรรณกรรมนิทานไทยในเชิงโครงสร้างทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า วรณกรรมนิทานในแต่ละสังคมวัฒนธรรม จะมีโครงสร้างหลักที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง แม้ว่าพฤติกรรมบางพฤติกรรมในนิทานต่างๆทั่วโลก อาจมีลักษณะเป็นสากล เช่น การต่อสู้ การทดสอบความสามารถ การแต่งงาน แต่แต่ละวัฒนธรรมก็อาจมีลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมที่ต่างกันได้ และจากการที่ได้ค้นพบโครงสร้างหลักของนิทานไทย ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ว่า นิทานในแต่ละสังคมวัฒนธรรมมี “ระบบ” เป็นของตนเองเช่นเดียวกับที่ภาษาต่างๆมี “ไวยากรณ์” ที่กำหนดลักษณะของภาษาหนึ่งให้ต่างจากอีกภาษาหนึ่ง นิทานของแต่ละสังคมวัฒนธรรมจึงอาจแตกต่างกันได้และมีลักษณะเฉพาะเช่นเดียวกับภาษา

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการศึกษาระบบคิด และวัฒนธรรมของคนไทยที่สะท้อนจากโครงสร้างของวรรณกรรมนิทานไทย

๒. อาจนำภารตนิยายหรือนิทานในวัฒนธรรมอื่นๆ มาศึกษาในเชิงโครงสร้าง เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับโครงสร้างนิทานไทย